

KODEKS SUDAČKE ETIKE

UVOD

Ovaj Kodeks razrađuje temeljne standarde etičkog ponašanja sudaca u Bosni i Hercegovini. Svrha ovog Kodeksa je da pomaže sucima kada su suočeni s etičkim i profesionalnim dilemama, a izvršnoj i zakonodavnoj vlasti i javnosti da bolje razumiju i podrže pravosuđe.

Neovisno pravosuđe predstavlja pravo svakog građanina u Bosni i Hercegovini. Sudac ima slobodu poštenog i nepristranog odlučivanja na temelju zakona i dokaza, bez ikakvog pritiska ili utjecaja. Dužnost sudaca je da podržavaju i brane sudačku neovisnost, ne kao privilegiju sudačke funkcije, nego kao Ustavom zagaranirano pravo svakome da o njegovome sporu raspravljaju i odlučuju nepristrani suci.

ETIČKI PRINCIPI

1. NEOVISNOST

Neovisnost pravosuđa predstavlja preduvjet za vladavinu prava. Sudac obnaša sudačku funkciju neovisno, na temelju zakona i vlastite procjene činjenica, podržavajući neovisnost pravosuđa s individualnoga i institucionalnoga aspekta.

Primjena:

1.1. Sudac je u obnašanju svoje funkcije neovisan naspram zakonodavne i izvršne vlasti, javnosti, medija i drugih institucija društva, kao i naspram konkretne stranke u postupku.

1.2. Sudac ne smije imati neprikladnih veza sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, tako da javnost mora imati predodžbu o nepostojanju takvih veza ili utjecaja.

1.3. Sudac je u obnašanju svoje funkcije neovisan i od svojih kolega.

1.4. Sudac potiče i podržava mehanizme i mjere zaštite, koje imaju za cilj održavanje i jačanje institucionalne i operativne neovisnosti pravosuđa.

1.5. Sudac promovira visoke standarde sudačkog ponašanja u cilju jačanja povjerenja javnosti u pravosuđe.

1.6. Sudac će odbiti svaki pokušaj utjecaja na njegove Odluke i izvan sudbenog postupka.

2. NEPRISTRANOST

Sudac obnaša svoju funkciju i tretira sve strane u predmetu bez favoriziranja, pristranosti i predrasuda. Nepristranost se odnosi ne samo na odluku, nego i na postupak donošenja te odluke.

Primjena:

2.1. Sudac se ponaša u sudu i izvan suda na način da održava i unaprjeđuje povjerenje javnosti i stranaka u nepristranost tog suca i pravosuđa u cjelini.

2.2. Sudac se ponaša, u svojim osobnim ili službenim poslovima, na takav način da prilike u kojima bi bilo neophodno izuzeti ga iz sudbenog postupka, svede na najmanju moguću mjeru.

2.2.1. Sudac može sudjelovati u građanskim, dobrotvornim i vjerskim aktivnostima, pod slijedećim uvjetima, tako što:

- (a) izbjegava svaku aktivnost ili vezu koja bi se nepovoljno mogla odraziti na njegovu nepristranost ili bi ga mogla omesti u vršenju sudačke funkcije;
- (b) ne koristi prestiž svoga položaja za prikupljanje sredstava, osim u sudske ili dobrotvorne svrhe;
- (c) izbjegava svako sudjelovanje u aktivnostima koje bi mogle rezultirati sudskim sporovima;
- (d) ne daje pravne, niti savjete u svezi finansijskih ulaganja.

2.2.2. Sudac se suzdržava od članstva u grupama i organizacijama ili sudjelovanja u javnim diskusijama kojima se, po mišljenju javnosti, podriva povjerenje u nepristranost suca i pravosuđe uopće.

2.2.3. Sudac neće:

- (a) biti član političkih stranaka;
- (b) nazočiti političkim skupovima i manifestacijama;
- (c) davati priloge političkim strankama ili kampanjama;
- (d) javno sudjelovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova, neovisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata provođenja pravde;
- (e) potpisivati peticije koje bi mogle imati utjecaja na neku političku odluku.

2.2.4. Sudac se suzdržava od ponašanja koje bi moglo kod javnosti izazvati dojam kako je sudac politički aktivan.

2.2.5. Sudac će uzeti u obzir kako politička aktivnost članova njegove uže obitelji može imati utjecaja na javnu predodžbu o njegovoj pristranosti, u kojem će slučaju zatražiti svoje izuzeće.

2.3. Sudac, u svojim osobnim odnosima s pripadnicima pravne profesije, izbjegava situacije koje bi opravdano mogle izazvati sumnju u njegovu nepristranost.

2.4. Sudac ne daje bilo kakav komentar u javnosti ili privatno, kako u svezi predmeta u kojem postupaju, tako i predmeta u kojem bi mogao postupati, a koji bi opravdano mogao izazvati sumnju u njegovu nepristranost.

2.5. Sudac će zatražiti svoje izuzeće ako kod javnosti može stvoriti dojam kako nije u stanju odlučivati o predmetu nepristrano, kao i kada to sam ocijeni.

3. JEDNAKOST

Sudac poznaje i poštuje različitosti u društvu, a koje se naročito odnose na rasu, boju kože, spol, vjersku pripadnost, nacionalno podrijetlo, društveni stalež, invalidnost, starosnu dob, bračni status, seksualnu opredijeljenost, socijalni i ekonomski status i druge kriterije, i odnosi se naspram svih osoba s kojima ima profesionalne kontakte s jednakim poštovanjem.

Primjena:

3.1. Sudac u obnašanju svoje funkcije neće riječima niti ponašanjem pokazivati naklonost ili predrasude naspram bilo kojeg pojedinca ili skupine.

3.2. Sudac obnaša svoju funkciju tako da osigura jednak tretman sudionika u postupku.

3.3. Sudac neće dozvoliti strankama, sudskom osoblju i drugim osobama koje su pod njegovim nadzorom, bez opravdanog razloga različito tretirati ostale sudionike u postupku.

4. INTEGRITET I DOLIČNO PONAŠANJE

Sudac se ponaša moralno, dostojanstveno i sukladno dignitetu funkcije koju obnaša.

Primjena:

4.1. Sudac, kao predmet stalnog nadzora javnosti, slobodno i dragovoljno prihvaća ograničenja koja mu nameće funkcija koju obnaša.

4.2. Sudac se ponaša na način koji afirmira povjerenje javnosti u integritet pravosuđa.

4.3. Sudac, kao i svaki drugi građanin, ima pravo na slobodu izražavanja, misli, svijesti, vjeroispovijesti, udruživanja i okupljanja, ali tako što se u ostvarivanju tih prava uvijek ponaša na takav način da očuva dignitet sudačkog položaja, nepristranost i neovisnost pravosuđa.

4.4. Sudac neće dozvoliti da njegovi finansijski interesi, kao i finansijski interesi članova njegove uže obitelji negativno utječu na dignitet funkcije koju obnaša.

4.5. Sudac neće dozvoliti da njegovi obiteljski, društveni i drugi odnosi nedolično utječu na obnašanje sudačke funkcije.

4.6. Sudac neće koristiti prestiž sudačke funkcije, niti dozvoljavati drugima da ga koriste u privatne interese.

4.7. Povjerljive informacije, koje dobije prilikom vršenja funkcije, sudac neće koristiti niti otkrivati u druge svrhe.

4.8. Sudac može sudjelovati u aktivnostima koje nisu u direktnoj svezi s obnašanjem sudačke funkcije, ukoliko takve aktivnosti ne umanjuju dignitet funkcije ili se na drugi način ne miješaju u izvršavanje te funkcije sukladno ovom Kodeksu, kao naprimjer:

- (a) pisati, predavati, podučavati i sudjelovati u znanstvenim, kulturnim i stručnim aktivnostima vezanim za pravo, pravni sustav, te provođenje pravde;
- (b) sudjelovati na javnim raspravama koje se odnose na pravo, pravni sustav i provođenje pravde;
- (c) biti član vladinih povjerenstava, odbora i savjetodavnih tijela, ako takvo članstvo nije u suprotnosti s javnim dojmom o nepristranosti i političkoj neutralnosti suca.

4.9. Sudac može formirati ili biti član udruge sudaca, ili drugih organizacija koje zastupaju interese sudaca.

4.10. Sudac i članovi njegove uže obitelji neće tražiti niti prihvaćati darove, oporuke, pozajmice i druge usluge vezane za postupanje ili propuštanje u obnašanju sudačke funkcije, niti će to svjesno dozvoliti sudskom osoblju ili drugima koji su pod njegovim nadzorom.

4.11. Sukladno zakonskim propisima koji reguliraju dužnost prijavljivanja darova, sudac može primiti simbolični dar, nagradu ili korist, sukladno prigodi u kojoj se oni daju, pod uvjetom da se taj dar, nagrada ili korist ne mogu opravdano smatrati za pokušaj utjecanja na suca u obnašanju sudačke funkcije, ili na drugi način stvarati dojam u javnosti o pristranosti suca.

4.12. Sudac neće dopustiti da pripadnik pravne profesije koristi njegovu kuću ili stan kao ured.

4.13. Sudac u obnašanju svoje funkcije u sudnici nosi sudačku togu i prikladno je odjeven u svim ostalim prigodama.

5. STRUČNOST I ODGOVORNOST NASPRAM POSLA

Sudac održava visoku razinu profesionalne sposobnosti i obnaša svoju funkciju stručno, savjesno, vrijedno i efikasno.

Primjena:

- 5.1. Sudačka funkcija ima prioritet nad svim ostalim aktivnostima suca.
- 5.2. Sudac će posvetiti svoju profesionalnu djelatnost svojim dužnostima, koje uključuju ne samo obnašanje sudačke funkcije, nego i ostale poslove relevantne za poslovanje suda.
- 5.3. Sudac neprestano održava i unaprjeđuje svoje znanje, vještinu i osobne kvalitete, u cilju adekvatnog obnašanja sudačke funkcije.
- 5.4. Sudac prati relevantnu praksu u međunarodnom pravu, što obuhvaća međunarodne konvencije i druge instrumente kojima se ustanovljavaju norme za zaštitu ljudskih prava.
- 5.5. Sudac obnaša svoju funkciju na efikasan i zakonit način, u razumnom roku.
- 5.6. Sudac obnaša svoju funkciju strpljivo, dostojanstveno i korektno, kako u odnosu prema strankama u postupku tako i u odnosu naspram ostalih osoba s kojima dolazi u profesionalni kontakt, i takvo postupanje zahtijeva od pravnih zastupnika, sudskog osoblja i ostalih koji su pod njegovim nadzorom.